

Bijlage VWO
2015

tijdvak 1

Grieks

Tekstboekje

Tekst 1

Hector gaat naar het huis van Paris om hem aan te sporen mee te vechten.

- 313 Ἔκτωρ δὲ πρὸς δώματ' Ἀλεξάνδροιο βεβήκει
314 καλά, τά ῥ' αὐτὸς ἔτευξε σὺν ἀνδράσιν οἱ τότε ἄριστοι
315 ἦσαν ἐνὶ Τροίῃ ἐριβόλακι τέκτονες ἄνδρες,
316 οἳ οἳ ἐποίησαν θάλαμον καὶ δῶμα καὶ αὐλήν
317 ἐγγύθι τε Πριάμοιο καὶ Ἔκτορος, ἐν πόλει ἄκρι.
318 Ἔνθ' Ἔκτωρ εἰσηλθε Διὶ φίλος, ἐν δ' ἄρα χειρὶ
319 ἔγχος ἔχ' ἐνδεκάπηχ· πάροιθε δὲ λάμπετο δουρὸς
320 αἰχμὴ χαλκείη, περὶ δὲ χρύσεος θέε πόρκης.
321 Τὸν δ' εὖρ' ἐν θαλάμῳ περικαλλέα τεύχε' ἔποντα,
322 ἀσπίδα καὶ θώρηκα, καὶ ἀγκύλα τόξ' ἀφώντα·
323 Ἀργεῖη δ' Ἑλένη μετ' ἄρα δμῶησι γυναιξὶν
324 ἦστο, καὶ ἀμφιπόλοισι περικλυτὰ ἔργα κέλευε.
325 Τὸν δ' Ἔκτωρ νείκεσεν ἰδὼν αἰσχροῖς ἐπέεσσι·
326 “Δαιμόνι', οὐ μὲν καλὰ χόλον τόνδ' ἔνθεο θυμῷ.
327 Λαοὶ μὲν φθινύθουσι περὶ πτόλιν αἰπύ τε τείχος
328 μαρνάμενοι· σέο δ' εἵνεκ' αὐτὴ τε πτόλεμός τε
329 ἄστυ τόδ' ἀμφιδέδηε· σὺ δ' ἂν μαχέσαιο καὶ ἄλλῳ,
330 ὃν τινά που μεθιέντα ἴδοις στυγεροῦ πολέμοιο.
331 Ἄλλ' ἄνα, μὴ τάχα ἄστυ πυρὸς δηϊοιο θέρηται.”
332 Τὸν δ' αὖτε προσέειπεν Ἀλέξανδρος θεοειδής·
333 “Ἔκτορ, ἐπεὶ με κατ' αἶσαν ἐνείκεσας οὐδ' ὑπὲρ αἶσαν,
334 τοῦνεκά τοι ἐρέω· σὺ δὲ σύνθεο καὶ μευ ἄκουσον·
335 οὗ τοι ἐγὼ Τρώων τόσσον χόλω οὐδὲ νεμέσσι
336 ἤμην ἐν θαλάμῳ, ἔθελον δ' ἄχει προτραπέσθαι.
337 Νῦν δέ με παρειποῦσ' ἄλοχος μαλακοῖς ἐπέεσσι
338 ὄρμησ' ἐς πόλεμον· δοκέει δέ μοι ὧδε καὶ αὐτῷ
339 λῶϊον ἔσσεσθαι· νίκη δ' ἐπαμείβεται ἄνδρας.
340 Ἄλλ' ἄγε νῦν ἐπίμεινον, Ἀρήϊα τεύχεα δῶω·

341 ἢ ἴθ', ἐγὼ δὲ μέτειμι· κινήσεσθαι δέ σ' οἴω."
 342 Ὡς φάτο, τὸν δ' οὐ τι προσέφη κορυθαίολος Ἑκτωρ·
 343 τὸν δ' Ἑλένη μύθοισι προσηύδα μελιχίοισι·
 344 "Δᾶερ ἐμεῖο κυνὸς κακομηχάνου ὀκρυοέσσης,
 345 ὥς μ' ὄφελ' ἤματι τῷ ὅτε με πρῶτον τέκε μήτηρ
 346 οἴχεσθαι προφέρουσα κακὴ ἀνέμοιο θύελλα
 347 εἰς ὄρος ἢ εἰς κῦμα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης,
 348 ἔνθα με κῦμ' ἀπόερσε πάρος τάδε ἔργα γενέσθαι.
 349 Αὐτὰρ ἐπεὶ τάδε γ' ὦδε θεοὶ κακὰ τεκμήραντο,
 350 ἀνδρὸς ἔπειτ' ὄφελλον ἀμείνωνος εἶναι ἄκοιτις,
 351 ὃς ἦδη νέμεσίν τε καὶ αἴσχεα πόλλ' ἀνθρώπων.
 352 Τούτῳ δ' οὔτ' ἄρ νῦν φρένες ἔμπεδοι οὔτ' ἄρ' ὀπίσσω
 353 ἔσονται· τῷ καὶ μιν ἐπαυρήσεσθαι οἴω.
 354 Ἄλλ' ἄγε νῦν εἴσελθε καὶ ἕζεο τῷδ' ἐπὶ δίφρῳ,
 355 δᾶερ, ἐπεὶ σε μάλιστα πόνος φρένας ἀμφιβέβηκεν
 356 εἴνεκ' ἐμεῖο κυνὸς καὶ Ἀλεξάνδρου ἔνεκ' ἄτης,
 357 οἷσιν ἐπὶ Ζεὺς θῆκε κακὸν μόρον, ὥς καὶ ὀπίσσω
 358 ἀνθρώποισι πελώμεθ' αἰοίδιμοι ἐσσομένοισι."

Homerus, Ilias 6.313-358

Aantekeningen

- regel 319* ἐνδεκάπηγυς elf el lang
regel 320 ὁ πόρκης band
regel 322 ἀγκύλος gekromd
 ἀφάω betasten
regel 329 ἀμφιδέδηε + *accusativus* is ontbrand om
regel 331 ἄνα sta op!
 θέρηται *coniunctivus praesens van θέρομαι + genitivus*
 verbrand worden door
regel 339 ἐπαμείβομαι beurtelings bezoeken
regel 344 ὁ δαήρ zwager
 ἐμεῖο = ἐμοῦ
 κακομήχανος onheil stichtend
 ὀκρυόεις huiveringwekkend
regel 347 πολύφλοισβος luid bruisend
regel 348 ἀπόερσε (hij) rukte weg
regel 355 ὁ δαήρ zwager
regel 358 αἰοίδιμος stof opleverend voor een lied

Tekst 2

Zeus heeft Hera ervan beschuldigd dat zij Poseidon ertoe heeft aangezet de Grieken te helpen.

34 Ὠς φάτο, ῥίγησεν δὲ βοῶπις πότνια Ἥρη,
35 καὶ μιν φωνήσασ' ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
36 “Ἴστω νῦν τόδε Γαῖα καὶ Οὐρανὸς εὐρύς ὑπερθε
37 καὶ τὸ κατειβόμενον Στυγὸς ὕδωρ, ὅς τε μέγιστος
38 ὄρκος δεινότατός τε πέλει μακάρεσσι θεοῖσι,
39 σὴ θ' ἱερὴ κεφαλή καὶ νωῖτερον λέχος αὐτῶν
40 κουρίδιον, τὸ μὲν οὐκ ἂν ἐγὼ ποτε μᾶψ ὁμόσαιμι·
41 μὴ δι' ἐμὴν ἰότητα Ποσειδάων ἐνοσίχθων
42 πημαίνει Τρῳάς τε καὶ Ἑκτορα, τοῖσι δ' ἀρήγει,
43 ἀλλὰ που αὐτὸν θυμὸς ἐποτρύνει καὶ ἀνώγει,
44 τειρομένους δ' ἐπὶ νηυσὶν ἰδὼν ἐλέησεν Ἀχαιοὺς.
45 Αὐτὰρ τοι καὶ κείνῳ ἐγὼ παραμυθησαίμην
46 τῇ ἕμεν ἦ κεν δὴ σύ, κελαινεφές, ἡγεμονεύης.”
47 Ὠς φάτο, μείδησεν δὲ πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε,
48 καὶ μιν ἀμειβόμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
49 “Εἰ μὲν δὴ σύ γ' ἔπειτα, βοῶπις πότνια Ἥρη,
50 ἴσον ἐμοὶ φρονέουσα μετ' ἀθανάτοισι καθίζεις,
51 τῷ κε Ποσειδάων γε, καὶ εἰ μάλα βούλεται ἄλλη,
52 αἶψα μεταστρέψειε νόον μετὰ σὸν καὶ ἐμὸν κῆρ.
53 Ἄλλ' εἰ δὴ ῥ' ἔτεόν γε καὶ ἀτρεκέως ἀγορεύεις,
54 ἔρχεο νῦν μετὰ φῦλα θεῶν, καὶ δεῦρο κάλεσσον
55 Ἴρίν τ' ἐλθέμεναι καὶ Ἀπόλλωνα κλυτότοξον,
56 ὄφρ' ἢ μὲν μετὰ λαὸν Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων
57 ἔλθῃ, καὶ εἴπησι Ποσειδάωνι ἄνακτι
58 παυσάμενον πολέμοιο τὰ ἅ πρὸς δῶμαθ' ἰκέσθαι,
59 Ἑκτορα δ' ὀτρύνῃσι μάχην ἐς Φοῖβος Ἀπόλλων,
60 αὐτίς δ' ἐμπνεύσῃσι μένος, λελάθη δ' ὀδυνάων
61 αἶ νῦν μιν τείρουσι κατὰ φρένας, αὐτὰρ Ἀχαιοὺς

62 αὐτίς ἀποστρέψησιν ἀνάγκιδα φύζαν ἐνόρσας,
 63 φεύγοντες δ' ἐν νηυσὶ πολυκλήϊσι πέσωσι
 64 Πηλεΐδεω Ἀχιλῆος· ὁ δ' ἀνστήσει δν ἑταῖρον
 65 Πάτροκλον· τὸν δὲ κτενεῖ ἔγχεϊ φαίδιμος Ἴκτωρ
 66 Ἴλιου προπάροιθε, πολέας ὀλέσαντ' αἰζηοὺς
 67 τοὺς ἄλλους, μετὰ δ' υἷδὸν ἐμὸν Σαρπηδόνα δῖον.
 68 Τοῦ δὲ χολωσάμενος κτενεῖ Ἴκτορα δῖος Ἀχιλλεύς.
 69 Ἐκ τοῦ δ' ἄν τοι ἔπειτα παλίωξιν παρὰ νηῶν
 70 αἰὲν ἐγὼ τεύχοιμι διαμπερές, εἰς ὃ κ' Ἀχαιοὶ
 71 Ἴλιον αἰπὸν ἔλοιεν Ἀθηναίης διὰ βουλάς.
 72 Τὸ πρὶν δ' οὔτ' ἄρ' ἐγὼ παύω χόλον οὔτε τιν' ἄλλον
 73 ἀθανάτων Δαναοῖσιν ἀμυνέμεν ἐνθάδ' ἐάσω,
 74 πρὶν γε τὸ Πηλεΐδαο τελευτηθῆναι ἐέλδωρ,
 75 ὥς οἱ ὑπέστην πρῶτον, ἐμῶ δ' ἐπένευσα κάρητι,
 76 ἥματι τῷ ὅτ' ἐμεῖο θεὰ Θέτις ἦψατο γούνων,
 77 λισσομένη τιμῆσαι Ἀχιλλῆα πτολίπορθον.”

Homerus, Ilias 15.34-77

Aantekeningen

- regel 34 **φάτο** *onderwerp*: Zeus
 regel 36 **ἴστω** (Hij/Zij) moet getuige zijn
 regel 39 **νωῖτερος** ons beiden toebehorend
 regel 40 **μάψ** lichtvaardig
 regel 42 **πημαίνω** leed berokkenen
 regel 55 **κλυτότοξος** met beroemde boog
 regel 60 **λελάθη** (hij) doet vergeten (*coniunctivus aoristus*)
 regel 62 **ἠ φύζα** paniek
           ἐνόρνυμι opwekken
 regel 64 **ἀνστήσει** = **ἀναστήσει**
 regel 69 **ἠ παλίωξις** tegenaanval
 regel 75 **ἐπινεύω** toeknikken

Tekst 3

De Griek Diomedes valt de Trojaan Aeneas aan, die al gewond is. Aeneas wordt door Apollo beschermd.

- 432 Αἰνεΐα δ' ἐπόρουσε βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης,
433 γινώσκων ὃ οἱ αὐτὸς ὑπείρεχε χεῖρας Ἀπόλλων·
434 ἀλλ' ὃ γ' ἄρ' οὐδὲ θεὸν μέγαν ἄζετο, ἴετο δ' αἰεὶ
435 Αἰνεΐαν κτεῖναι καὶ ἀπὸ κλυτὰ τεύχεα δῦσαι.
436 Τρὶς μὲν ἔπειτ' ἐπόρουσε κατακτάμεναι μενεαίνων,
437 τρὶς δέ οἱ ἐστυφελίζε φαεινὴν ἀσπίδ' Ἀπόλλων.
438 Ἄλλ' ὅτε δὴ τὸ τέταρτον ἐπέσσυτο δαίμονι ἴσος,
439 δεινὰ δ' ὀμοκλήσας προσέφη ἑκάεργος Ἀπόλλων·
440 “Φράζεο, Τυδεΐδη, καὶ χάζεο, μηδὲ θεοῖσιν
441 ἴσ' ἔθελε φρονέειν, ἐπεὶ οὐ ποτε φῦλον ὁμοῖον
442 ἀθανάτων τε θεῶν χαμαὶ ἐρχομένων τ' ἀνθρώπων.”
443 Ὡς φάτο, Τυδεΐδης δ' ἀνεχάζετο τυτθὸν ὀπίσσω,
444 μῆνιν ἀλευάμενος ἑκατηβόλου Ἀπόλλωνος.
445 Αἰνεΐαν δ' ἀπάτερθεν ὀμίλου θῆκεν Ἀπόλλων
446 Περγάμῳ εἰν ἱερῇ, ὅθι οἱ νηὸς γε τέτυκτο.
447 Ἦτοι τὸν Λητώ τε καὶ Ἄρτεμις ἰοχέαιρα
448 ἐν μεγάλῳ ἀδύτῳ ἀκέοντό τε κύδαινόν τε.

Homerus, Ilias 5.432-448

Aantekeningen

- regel 433 ὃ dat (voegwoord)
οἱ Hiermee wordt Aeneas bedoeld
- regel 434 ὃ γ' verwijst naar Diomedes
ἄζομαι + accusativus ontzag hebben voor
ἴεμαι verlangen
- regel 435 ἀπὸ...δῦσαι tmesis
- regel 437 στυφελίζω + accusativus een klap geven op
- regel 439 δ' onvertaald laten
- regel 440 φράζομαι op zijn hoede zijn
Τυδεΐδη vocativus van Τυδεΐδης zoon van Tydeus
(= Diomedes)
- regel 441 ἴσα φρονέω + dativus zich gelijkwaardig achten aan

regel 441	ὄμοιον <i>Vul aan: ἔστιν</i>
regel 442	χαμαὶ ἐρχομένων τ' ἀνθρώπων <i>Lees: χαμαὶ τ' ἐρχομένων ἀνθρώπων</i>
regel 443	Τυδεΐδης zoon van Tydeus (= <i>Diomedes</i>)
regel 445	ἀπάτερθεν + <i>genitivus</i> ver van
regel 447	τὸν <i>Hiermee wordt Aeneas bedoeld</i>
regel 448	κυδαίνω een mooi uiterlijk geven